Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 254/2023 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen pitkäaikaisen kotipalvelun maksuista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Hanna-Leena Mattilan /kesk kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 254/2023 vp:

> Onko pitkäaikaisen kotipalvelun maksuja suunnitteilla laatia oikeudenmukaisiksi ja tasapuolisiksi verrattuna muihin pitkäaikaisen hoidon palvelumaksuihin,
>
> miksi kotipalvelumaksu voi olla pahimmillaan enemmän kuin asiakkaan omat tulot ja
>
> onko pitkäaikaisen kotipalvelun maksuihin tulossa lakiin kirjattu suojaosuus?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 10 e §:n mukaan hyvinvointialue saa periä jatkuvasta ja säännöllisestä kotona annettavasta palvelusta kuukausimaksun, joka määräytyy palvelupäätökseen kirjattujen palvelutuntien määrän, asiakkaan maksukyvyn ja perheen koon mukaan.

Maksu määräytyy laissa säädettyjen tulojen mukaisesti huomioiden myös laissa tarkemmin säädetyt tuloista tehtävät vähennykset ennen maksun määräämistä. Jos asiakas elää avio- tai avoliitossa, maksun määräytymisen perusteena olevina kuukausituloina huomioidaan myös puolison tulot.

Kotona annettavan palvelun maksuprosentti riippuu asiakkaan saamista palvelutunneista sekä perheen koosta. Maksuprosentti luonnollisesti yleensä suurenee palvelutuntien kasvaessa. Toisaalta maksuprosentti lähtökohtaisesti myös pienenee perheen koon mukaan. Laissa säädetään myös tulorajasta, mikä tarkoittaa, että maksu (em. maksuprosentin mukaan määräytyvä osuus tuloista) saadaan periä vasta säädetyn tulorajan ylittävistä kuukausituloista. Myös tulorajat määräytyvät perheen koon mukaan. Kotona annettavan palvelun maksu määräytyy siis eri tavoin kuin muissa pitkäaikaisissa palveluissa. Vaikka kotona annettavan palvelun maksussa ei ole ns. vähimmäiskäyttövaraa, on asiakkaan ja perheen kokonaistaloudellista tilannetta muutoin huomioitu

maksujärjestelmässä eri tavoin. Tulorajojen ja maksuprosenttien muodostama kokonaisuus on lisäksi pyritty muodostamaan siten, että yksinasuvia ja kahden puolison muodostamia talouksia, kuten myös isompia perheitä, kohdeltaisiin järjestelmässä mahdollisimman yhdenvertaisesti. Asiakasmaksulain 2 §:ssä säädetään myös maksun enimmäismäärästä. Sen mukaan palvelusta perittävä maksu saa olla enintään palvelun tuottamisesta aiheutuvien kustannusten suuruinen. Kyseinen säännös rajoittaa kaikkien maksujen ehdotonta enimmäismäärää.

Asiakasta ja hänen perhettään suojaa asiakasmaksulain 11 §, joka velvoittaa hyvinvointialuetta alentamaan maksua tai jättämään maksun kokonaan perimättä, jos maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Säännös on hyvinvointialuetta velvoittava ja ensisijainen toimeentulotukeen nähden. Pääministeri Orpon hallituksen ohjelmaan ei sisälly asiakasmaksulain uudistamista pitkäaikaisten palvelujen maksujen osalta, eikä edellä todetun perusteella asiaan liittyen ole myöskään sosiaali- ja terveysministeriössä toistaiseksi arvioitu tarvetta uudistaa sääntelyä.

Helsingissä 26.1.2024

Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso